

МІЖНАРОДНИЙ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
«ЄВРОПЕЙСЬКА ШКОЛА БІЗНЕСУ»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Директор ННІ

«Європейська школа бізнесу»

 Юлія РЕМИГА

від «11» 09 2023 р.

М.П.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ГРУПОВА ДИНАМІКА І КОМУНІКАЦІЇ

Рівень вищої освіти

перший (бакалаврський)

(назва)

Спеціальність

121 Інженерія програмного забезпечення

(код і назва спеціальності)

Освітня програма

«Інженерія програмного забезпечення»

(назва освітньої програми)

Київ – 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «**Групова динаміка і комунікації**» складена на основі освітньо-професійної програми «Інженерія програмного забезпечення» для першого (бакалаврського) рівня спеціальності 121 «Інженерія програмного забезпечення», затвердженої Вченою радою Університету «30» травня 2023 року, протокол № 4.

Укладач: Нестеренко Олександр Васильович, доктор технічних наук, доцент

Рецензент: Фаловський Олександр Олександрович, к.т.н.

Гарант освітньої програми: Олександр НЕСТЕРЕНКО, доктор технічних наук, доцент

Робочу програму навчальної дисципліни розглянуто та схвалено кафедрою інформаційних технологій, протокол № 1 від 31 серпня 2023 р.

Розглянуто і схвалено Вченою радою Навчально-наукового інституту «Європейська школа бізнесу», протокол № 1 від «11» вересня 2023 р.

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Групова динаміка і комунікації» складена відповідно до Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт) галузі знань 12 «Інформаційні технології» спеціальності 121 «Інженерія програмного забезпечення».

Опис навчальної дисципліни (анотація). Дана навчальна дисципліна є однією з дисциплін фундаментальної природничо-наукової підготовки майбутніх розробників програмного забезпечення.

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань, 12 «ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ»	Нормативна	
Розділів – 2	Спеціальність: 121 «ІНЖЕНЕРІЯ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ»	Рік підготовки	
Змістових розділів – 5		2	2
Індивідуальне науково-дослідне завдання: -		Семестр	
		3	3
		Лекції	
		18	2
Загальна кількість годин – 120	Освітній рівень: бакалавр	Практичні	
		30	8
Тижневе навантаження: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 4		Самостійна робота	
		72	80
		Вид контролю:	
		залік	залік

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сукупність соціально-психологічних процесів, що характеризують цикл життєдіяльності малої групи (проектної команди).

Міждисциплінарні зв'язки: Навчальна дисципліна є однією з основ кредитних модулів робочого навчального плану таких дисциплін, як «Програмна інженерія», «Економіка програмного забезпечення», «Менеджмент проектів програмного забезпечення».

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Групова динаміка і комунікації» є формування у студентів здатностей ефективної побудови групової роботи і комунікацій в професійному контексті в області програмної інженерії; ефективної роботи з колегами, використання концепцій групової динаміки, стратегій вислуховування, вирішення конфліктів; до переконання

та ведення переговорів, використання принципів ефективної усної комунікації; до створення та проведення презентацій належної якості.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Групова динаміка і комунікації» є:

- розширити знання студентів про концепції групової динаміки;
- ознайомити студентів з різними видами методів побудови групової роботи;
- розкрити місце і значення стратегій вислуховування та вирішення конфліктів;
- сформувати у студентів розуміння основних принципів ефективної усної комунікації;
- сформувати у студентів знання, навички та уміння оцінювати та аналізувати неформальну структуру групи, визначати схильність до певної групової ролі;
- сформувати уміння проводити ефективні наради, робочі зустрічі;
- розвинути навички застосування техніки активного вислуховування, малої розмови, передачі конструктивного зворотнього зв'язку.

1.3. **Компетентності та результати навчання**, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті).

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами **компетентностей**:

Таблиця 2

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання або практичні проблеми інженерії програмного забезпечення, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів інформаційних технологій
Загальні компетентності	ЗК 02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 07. Здатність працювати в команді..

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:

Програмні результати навчання	ПР02. Знати кодекс професійної етики, розуміти соціальну значимість та культурні аспекти інженерії програмного забезпечення і дотримуватись їх в професійній діяльності.
--------------------------------------	--

Після опанування дисципліни студент повинен **знати**:

- основи поведінки людини в організації;
- види групової психокорекції, динаміку групових процесів;

– теоретичні основи активного соціального навчання, завдання та методи активної соціального-психологічної підготовки працівників та керівників;

– функціональні можливості основних ролей в групі;

– передовий досвід використання технологій групової динаміки в різних галузях;

вміти:

– використовувати методи збору інформації, аналізу результатів;

– створення й управління малими групами, виявлення структури груп і механізмів поведінки людей у групі;

– застосовувати отримані знання у практичній роботі;

– розробляти і проводити якісні формальні презентації;

– створювати чітку, лаконічну і точну ділову документацію за чіткими стандартами по форматуванню;

– брати участь у такій взаємодії з іншими людьми, при якій люди зможуть зрозуміти, вислухати й оцінити позицію один одного, навіть якщо вони не згодні, а також зможуть донести до інших свою позицію.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

На вивчення навчальної дисципліни «Групова динаміка і комунікації» відводиться 90 годин 3 кредити ЄКТС.

РОЗДІЛ 1

ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ 1 ГРУПА. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ

Тема 1.1. Вступ до дисципліни.

Тема 1.2. Поняття групи.

Тема 1.3. Типи груп.

ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ 2 ГРУПОВА ДИНАМІКА. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ

Тема 2.1. Механізми групової динаміки.

Тема 2.2. Особа і група.

ЗМІСТОВНИЙ РОЗДІЛ 3 КОМАНДА І РОЛІ В КОМАНДІ

Тема 3.1. Єдність і формування команди.

Тема 3.2. Концепція групового розвитку.

Тема 3.3. Ролі в команді.

Тема 3.4. Лідерство і конфлікти.

РОЗДІЛ 2

ЗМІСТОВНИЙ РОЗДІЛ 4 КОМУНІКАЦІЇ

Тема 4.1. Комунікативний процес. Форми і види комунікацій.

Тема 4.2. Управління комунікаціями.

Тема 4.3. Групова динаміка і комунікації в професійній практиці програмної інженерії

ЗМІСТОВНИЙ РОЗДІЛ 5 ТЕХНІКИ І ТЕХНОЛОГІЇ ДІЛОВОГО СПІЛКУВАННЯ ТА ДОКУМЕНТУВАННЯ

Тема 5.1. Класифікація і правила оформлення ділового листа.

Тема 5.2. Організація та проведення нарад.

Тема 5.3. Публічний виступ.

Тема 5.4. Підготовка та проведення презентацій

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	Всього	у тому числі			
		Лекції	Практичні	Лабораторні	СРС
Розділ 1.					
Змістовний розділ 1. Група. Основні поняття					
<i>Тема 1.1.</i> Вступ до дисципліни	5	1			4
<i>Тема 1.2.</i> Поняття групи	4,5	0,5			4
<i>Тема 1.3.</i> Типи груп	5,5	0,5	2		4
Разом за розділом 1	16	2	2		12
Змістовний розділ 2. Групова динаміка. Основні поняття					
<i>Тема 2.1.</i> Механізми групової динаміки	7	1	2		4
<i>Тема 2.2.</i> Особа і група	7	1	2		4
Разом за розділом 2	14	2	4		8
Змістовний розділ 3. Команда і ролі в команді					
<i>Тема 3.1.</i> Єдність і формування команди	7	1	2		4
<i>Тема 3.2.</i> Концепція командного розвитку	7	1	2		4
<i>Тема 3.3.</i> Ролі в команді	9	1	4		4
<i>Тема 3.4.</i> Лідерство і конфлікти	7	1	2		4
Разом за розділом 3	30	4	10		16
Розділ 2.					

Змістовний розділ 4. Комунікації					
Тема 4.1. Комунікативний процес Форми і види комунікацій	7	1	2		4
Тема 4.2. Управління комунікаціями	9	1	2		6
Тема 4.3. Групова динаміка і комунікації в професійній практиці програмної інженерії	10	2	2		6
Разом за розділом 4	26	4	6		16
Змістовний розділ 5. Техніки і технології ділового спілкування та документування					
Тема 5.1. Класифікація і правила оформлення ділового листа	9	1	2		6
Тема 5.2. Організація та проведення нарад	9	1	2		6
Тема 5.3. Публічний виступ	12	2	4		6
Тема 5.4. Підготовка доповідей і презентацій	12	2	4		6
Разом за розділом 4	42	6	12		24
<i>Разом</i>	120	18	30		72
<i>Консультації</i>					
<i>Залік</i>					
Всього годин	120				

4. ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань
1	ВСТУП ДО ДИСЦИПЛІНИ. Роль осіб і груп в розробці програмного забезпечення. Історична характеристика розвитку організації розроблення програм. Структура дисципліни та організація її вивчення. ПОНЯТТЯ ГРУПИ. Поняття групи і групової динаміки. Кількісний склад і межа групи. ТИПИ ГРУП. Типи груп. Характеристики груп.
2	МЕХАНІЗМИ ГРУПОВОЇ ДИНАМІКИ. Міждисциплінарність групової динаміки. Механізми групової динаміки. ОСОБА І ГРУПА. Залучення особи до групи. Колективізм та індивідуалізм. Принципи групового мислення. Особливості об'єднання в групу. Динаміка групового процесу. Людський фактор в розробці програмного забезпечення. Організація розробки програмного забезпечення.
3	ЄДНІСТЬ І ФОРМУВАННЯ КОМАНДИ. Єдність групи і тяжіння. Група як команда. Типи, функції і приклади команд. Основні етапи розвитку команди. КОНЦЕПЦІЯ КОМАНДНОГО РОЗВИТКУ. Концепція групового (командного) розвитку. Ролі в команді. Критерії при виборі компанії (групи).
4	РОЛІ В КОМАНДІ. Чинники визначення ролей. Концепції командних ролей. Підходи до розподілу ролей між учасниками проектної команди. Порівняльний аналіз розподілу ролей у команді. Типи культури команди. ЛІДЕРСТВО І КОНФЛІКТИ. Типи лідерів. Характеристики лідерства. Типи конфліктів. Джерела конфліктів. Негативні наслідки конфлікту.

5	КОМУНІКАТИВНИЙ ПРОЦЕС. Апаратні, програмні та інформаційні складові локальних мереж. Форми і види комунікацій. Поняття комунікації. Комунікативний процес. Форми комунікації. Види комунікації. Моделі комунікації. Етапи обміну інформацією. Комунікації керівник – підлеглий. УПРАВЛІННЯ КОМУНІКАЦІЯМИ. Комунікаційні бар'єри. Функція управління. Технології та методи розподілу інформації між учасниками групи. Управління комунікаціями й інформаційні технології.
6	ГРУПОВА ДИНАМІКА І КОМУНІКАЦІЇ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПРАКТИЦІ ПРОГРАМНОЇ ІНЖЕНЕРІЇ. Soft skills в роботі інженера-програміста. Міжнародні рекомендаційні документи з програмної інженерії.
7	КЛАСИФІКАЦІЯ І ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ ДІЛОВОГО ЛИСТА. Техніки і технології ділового спілкування та документування. Класифікація письмових матеріалів. Структура ділового листа, правила оформлення. Стилiстичні властивості ділових листів. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ НАРАД. Технологія підготовки проведення нарад і зборів. Класифікація ділових нарад та методика їх раціонального проведення. Етапи проведення ділової наради. Методика раціональної підготовки наради. Принципи проведення оперативних нарад. Характерні типи учасників нарад. Методи ефективного проведення нарад.
8	ПУБЛІЧНИЙ ВИСТУП. Публічний виступ як важливий засіб комунікації та переконування. Аргументація і переконування. Як стати краще в публічних виступах
9	ПІДГОТОВКА ДОПОВІДЕЙ І ПРЕЗЕНТАЦІЙ. Призначення презентацій. Створення презентацій засобами програми Power Point. Дизайн, семантика та наочність презентацій. Налаштування демонстрації презентацій, зберігання, вставлення відео, звуку.

5. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНО-ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва практичної роботи	Кільк. ауд. годин
1	Типологія Майерс-Брігс	2
2	Ролі в проектній команді	2
3	Метод інтелектуального (мозкового) штурму (brainstorming)	2
4	Метод 6-3-5	2
5	Морфологічний аналіз, або метод багатовимірних матриць	2
6	Метод «Карта думок» (Mindmapping), або діаграма зв'язків	2
7	Метод "Квітка лотоса"	2
8	Метод синектики	2
9	Групова динаміка і комунікації в практиці програмної інженерії	4
10	Презентація «Мій стартап»	4
11	Кейс-метод	2
12	Ролеві ігри	4
		30

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми, що виноситься на самостійне опрацювання	Кількість годин СРС
	Змістовний розділ 1. Група. Основні поняття	

1	Характеристики групи	12
Змістовний розділ 2. Групова динаміка. Основні поняття		
2	Поведінка особистості у групі	12
Змістовний розділ 3. Команда і ролі в команді		
3	Формування і розвиток проєктної команди	6
4	Групові дискусії	6
Змістовний розділ 4. Комунікації		
5	Комунікація всередині організації	6
6	HR-аспекти в програмній інженерії	6
Розділ 5. Техніки і технології ділового спілкування та документування		
7	Документальне забезпечення праці менеджера	6
8	Підготовка до публічного виступу	6
9	Підготовка презентації програмного продукту	6
		72

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При викладанні навчальної дисципліни «Групова динаміка і комунікації» застосовуються інформаційні та практичні методи навчання: класичні лекції, лекції-дискусії та лабораторно-практичні заняття з використанням симуляційних лабораторних практикумів, а також консультації з виконання самостійної роботи студентів, письмові завдання при проведенні контрольних робіт.

Методи навчально-пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративний метод, репродуктивний метод, метод проблемного викладу, частково-пошуковий або евристичний метод, дослідницький метод.

Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності: індуктивні і дедуктивні методи навчання, методи стимулювання і мотивації навчання.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Відповідно до плану вивчення дисципліни «Групова динаміка і комунікації» передбачається проведення поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль – оцінювання рівня знань, умінь та навичок осіб, які навчаються, що здійснюється в ході навчального процесу шляхом проведення письмового опитування по закінченню розділів (модульний колоквиум). Модульний контроль при особливих ситуаціях може проводитись у формі мережевого комп'ютерного тесту з фіксованим часом відповіді.

9. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Формою підсумкового контролю є **залік**, який складається очно (при особливій ситуації – у формі комп'ютерного тесту) в період призначений

деканатом або за індивідуальним графіком, який затверджується навчальним планом.

10. СХЕМА НАРАХУВАННЯ ТА РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Накопичення балів протягом семестру

№ з/п	Вид діяльності	Кількість балів за дидактичну одиницю	Кількість	Загальна кількість балів
1	Виконання модульних контрольних робіт (письмові колоквіуми)	10	4	40
2	Виконання дабораторних робіт	6	10	60
Максимальна оцінка				100

Загальна оцінка знань студентів за поточним контролем

Результати поточного контролю знань студентів в цілому оцінюються в діапазоні від **0** до **60** балів.

Студент допускається до підсумкового контролю за умови виконання вимог навчальної програми та у разі, якщо за поточну навчальну діяльність він набрав не менше **36** балів.

Підсумкове оцінювання знань студентів

Підсумкове оцінювання знань студентів проводиться у формі заліку.

Розподіл балів оцінювання при підсумковому контролі з навчальної дисципліни

Оцінка в балах за поточне оцінювання	Оцінка за національною шкалою
90-100	Відмінно
70-89	Добре
60-69	Задовільно
менше 60	Незадовільно

Під час оцінювання відповіді на окреме питання під час заліку додатково враховуються допущені недоліки та помилки, якими вважаються:

- неохайне оформлення роботи (не загальноприйняті скорочення, незрозумілий почерк, використання олівців замість чітких чорнил) (мінус **2** бали);
- неточності в назвах окремих термінів та понять (мінус **4** бали).

Критерії оцінювання відповіді на теоретичні питання:

1. Повна відповідь на питання, яка оцінюється **«відмінно»**, повинна відповідати таким вимогам:

- розгорнутий, вичерпний виклад змісту даної у питанні проблеми;

– здатність здійснювати порівняльний аналіз різних теорій, концепцій, підходів та самостійно робити логічні висновки й узагальнення;

– демонстрація здатності висловлення та аргументування власного ставлення до альтернативних поглядів на дане питання;

2. Відповідь на питання оцінюється **«добре»**, якщо:

– відносно відповіді на найвищий бал не зроблено розкриття хоча б одного з пунктів, вказаних вище (якщо він явно потрібний для вичерпного розкриття питання) або, якщо:

– при розкритті змісту питання в цілому правильно за зазначеними вимогами зроблені окремі помилки під час: використання формул.

3. Відповідь на питання оцінюється **«задовільно»**, якщо:

– відносно відповіді на найвищий бал не зроблено розкриття чотирьох чи більше пунктів, зазначених у вимогах до нього (якщо вони явно потрібні для вичерпного розкриття питання);

– одночасно присутні чотири чи більше типів недоліків, які окремо характеризують критерій оцінки питання;

– висновки, зроблені під час відповіді, не відповідають правильним чи загально визначеним при відсутності доказів супротивного аргументами, зазначеними у відповіді;

– характер відповіді дає підставу стверджувати, що особа, яка складає іспит, не зовсім правильно зрозуміла зміст питання чи не знає правильної відповіді і тому не відповіла на нього по суті, допустивши грубі помилки у змісті відповіді.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
66-73	D	задовільно	
60-65	E		
30-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-29	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Загальна підсумкова оцінка в балах, за національною шкалою та за шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки студента.

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- робоча програма навчальної дисципліни;
- електронний курс у електронній платформі;
- плани лекцій, практичних занять та самостійної роботи студентів;
- тези лекцій з дисципліни;
- методичні вказівки до лабораторно-практичних занять для студентів;
- методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу студентів;
- тестові завдання до модульних колоквиумів;
- перелік питань до заліку.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Сидоров М.О. Групова динаміка і комунікації. К.: НАУ, 2008. 74с.
2. Виноградова О.В., Євтушенко Н.О. Групова динаміка та комунікації. Навч. посібн. Київ: ДУТ, 2018.
3. Скібіцька Л.І. Організація праці менеджера. Навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2010. 360 с.

Додаткова:

1. Колпаков В. М. Самоменеджмент: навч. посібник. К.: Персонал, 2008. 528 с.
2. Молчанова А. О., Воляник І., Кондратьєва П. Організаційна поведінка: Навч. Посібник. І-Ф: Лілея-НВ, 2015. 176 с.
3. Столяренко О. Б. Психологія особистості. К. : Центр навчальної літератури, 2012. 280 с.
4. Donelson R. Forsyth Group dynamics. Wadsworth Publishing, 2005. 500 p.
5. Эдвард Йордан. "Путь камикадзе" / Пер. с англ. М: Лори, 2000. 324 с.
6. Почепцов Г.Г. Теория коммуникации. – М: Рефл-бук, – К: Ваклер.– 2001. – 656 с.
7. Маскон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента / Пер. с англ. М: Дело, 1992. 702с.
10. Соммервилл И. Инженерия программного обеспечения / Пер. с англ. М: Вильямс, 2002. 540с.
11. Харрис Ричард. Психология массовых коммуникаций / Пер. с англ. СПб, 2001. 320с.

Інформаційні ресурси

1. Електронний журнал “Психологічні знання для всіх”
<https://psydiavsih.wordpress.com>
2. Український Центр нейролінгвістичного програмування.
<http://nlpcenter.com.ua/>
3. <http://www.psihologu.info/> - psihologu.info

